

Strafferettens nyeste Udvikling i Tyskland.

Af cand. jur. ADAM JACOBI.

For at finde et Sidestykke til den Omvæltning, der paa Strafferettens Omraade er sket i Tyskland siden det nationalsocialistiske tyske Arbejderpartis Overtagelse af Magten i Begyndelsen af Aaret 1933, maa man søge tilbage til den franske Revolution i 1789. Medens dennes Grundidé var en stærk Beskyttelse af Individet mod Statsmagten, som det fandt Udtryk i den franske Code pénal af 1791 i Tilknytning til Menneskerettighedernes Erklæring, er den tyske Revolutions centrale Tanke imidlertid stik modsat en voldsom Styrkelse af det tyske Folkefællesskab, den paa Blodfællesskab grundede Folkeenhed, paa Individets Bekostning.

Til Belysning af den tyske Omvæltnings radikale Karakter skal jeg citere et Par Udtalelser fra dansk og tysk Side fra Tiden umiddelbart før denne og fra Tiden derefter. I 1935 skriver Professor *Hurwitz*: »Den nationalsocialistiske Retsopfattelse kuldaster bevidst og konsekvent saa at sige samtlige de Grundsætninger, hvorpaa Strafferetten hidtil har været baseret i Nutidens Retsstater. . . . Videnskabeligt . . . har den nationalsocialistiske Bevægelse indenfor Strafferetten . . . ingen Værdier bragt.«¹⁾ I 1933 skriver Dr. *Rasting* om et i 1932 udkommet tysk strafferetligt Standardværk: »Bogen aftvinger dyb Respekt for det høje Stade, tysk Strafferetsvidenskab befinder sig paa. . . . Den vel-

¹⁾ Nordisk Tidsskrift for Strafferet (i det følgende betegnet som N. T. f. S.) 1935 p. 94.

gørende kølige Objektivitet er et Særkende for hele Bogens Grundtone.«¹⁾ I 1934 skriver Prof. *Edmund Mezger*: »Den nationalsocialistiske Strafferetsopfattelse rykker igen Gernings-Principet og Tanken om Skyld-Gengældelsen ind i Strafferettens Centrum«²⁾, medens Præsidenten for Berlins Fængselsvæsen faa Aar før Omvæltningen udtaler: »Ingen interesseret hylder nu den gamle Grundsætning om, at man maa tilføje Forbryderen en Straf som Gengældelse for Gerningen Det samme er Tilfældet med Afskrækkelsesteorien. Udviklingens Hjul er gaaet hen over den som over Gengældelsesteorien«³⁾. Med Henblik paa Afskrækkelsesteorien kan jeg fremhæve Reichsjuristenführer Dr. *Hans Franks* Udtalelse efter Revolutionen: »Der Verbrecher soll wieder vor dem Staate zittern«⁴⁾.

Indledningsvis skal jeg i korte Træk søge at belyse Baggrunden for den strafferetlige Omvæltning. Den tyske *Kriminalstatistik* konstaterer i 1931 og 1932, at Kriminaliteten er i stærk Stigning, derunder at Tilbagefaldets Vækst er alvorlig. Procenttallet af tidligere straffede i Forhold til samtlige domfældte er fra 1925 til 1931 steget uafbrudt og naaet fra 25 0/0 i 1925 til 41,1 0/0 i 1931⁵⁾.

¹⁾ N. T. f. S. 1933 p. 151 og 144 om Prof. Dr. *Robert v. Hippel*, Lehrbuch des Strafrechts, 1932.

²⁾ *Hurwitz* i N. T. f. S. 1934, p. 171 i Anmeldelse af *Edmund Mezger*: Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage, Stuttgart 1934.

³⁾ Dr. *E. Haskin*, Berlin, i N. T. f. S. 1932 p. 48.

⁴⁾ *Karl Siegert*, Grundzüge des Strafrechts im neuen Staate, Tübingen 1934, p. 13.

⁵⁾ *Haack* i N. T. f. S. 1935 p. 241 om Monatsschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform 1934, Hefte 8—9. Jfr. ogsaa *Lotinga* i N. T. f. S. 1933 p. 334 f om Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft 1932, samt *Juristische Wochenschrift* 1935 p. 2349 om »Kriminalstatistik für das Jahr 1932. Bearbeitet im Reichsjustizministerium und im Statistischen Reichsamte«, Berlin 1935. I 1932 faldt 112568 Domme for Tyveri, 230 for Højforræderi, 17475 for Vold mod Embedsmænd, 553 for Manddrab, 43134 for forsætlig Legemsbeskadigelse samt 11838 for politisk Terror og andre politiske Forbrydelser efter Nødforordningerne til Bekæmpelse heraf.

Foruden til Statistiken skal jeg henvise til, at Statsmagten i Tyskland fra 1930 til 1932 for overhovedet at opretholde Ro og Orden saa sig nødsaget til at udstede en Række af *Nødforordninger*, der efterhaanden tog et saadant Omfang, at der udviklede sig en selvstændig retlig Disciplin: »Das Recht der Notverordnungen«¹⁾. Forordningerne angaar navnlig den finansielle, erhvervsøkonomiske og sociale Nødstilstand, Forholdsregler paa Retsplejens og Forvaltningsrettens Omraade, Kampen mod politiske Udskejelser, derunder den egentlige politiske Terror, samt idethele Opretholdelse af den offentlige Sikkerhed og Orden.

Jeg skal endvidere henlede Opmærksomheden paa, at allerede *Rigsraadsbetænkningen af 1927* angaaende Regeeringsforslaget til den nye tyske Straffelovbog synes at indeholde en Spire til den nationalsocialistiske Strafferetsopfattelse. Saaledes genoptages heri Dødsstraffen og Tugthusstraffen, som tidligere Udkast og Forslag havde afskaffet, hvorhos Æresstraf hjemles som Tillægsstraf. Gerningen tillægges stor Betydning, medens Gerningsmandssynspunktet trænges tilbage. Omraadet for betinget Domfældelse indskrænkes. Afgørelsen af, om der skal træffes Sikringsforanstaltninger, henlægges til Administrationen. Fra Straffelovens specielle Dels Omraade kan nævnes, at 1927-Betænkningen kriminaliserer Forberedelse til Højforræderi som en selvstændig Forbrydelse. »Staatsverleumdung« (Smædelse af Staten) og Krænkelser af Forsamlingsfriheden genopstaar som selvstændige Forbrydelser. For Utugt med Dyr (*crimen bestialitatis*) genindføres Straf, saavel som for Ægteskabsbrud²⁾.

De mangfoldige Reformen af *Fængselsvæsenet*, og da navnlig den projsiske Forordning om progressiv Straffuldbyr-

1) Antallet af disse overordentlig indgribende Forordninger var for Tiden fra 26. Juli 1930 til 23. December 1932 omtrent 70, bortset fra de Nødforordninger, der ikke havde Gyldighed for hele Riget.

2) *Eyvind Orlík* i N. T. f. S. 1927 p. 271 f.

delse af 7. Juni 1929¹⁾, stillede store Krav til Fængselsvæsenets Personale, der dels maatte gennemgaa en meget omhyggelig og vanskelig Uddannelse, dels maatte finde sig i en meget vidtstrakt Adgang til Klager over Behandlingen fra Fangernes Side. Omvendt gik de nyere Forordninger vidt i Retning af Begunstigelser for Fangerne, og der hævede sig allerede da mange advarende Røster mod det vidtdrevne Opdragelsesprincip, der mentes at ville svække Generalpræventionen.

At Forholdene paa Strafferettens Omraade ikke var de bedste i de senere Aar forud for Nationalsocialisternes Overtagelse af Magten i 1933 er vist herefter utvivlsomt, og en vis Reaktion mod den klassiske Strafferetsvidenskab var allerede da at spore. Paa Baggrund af den økonomiske og sociale Nød, den politiske Ophidselse og den stærke Stigning i Kriminaliteten maa følgende Nytaarshilsen i Januar 1933 fra førende juridisk Hold ses: »So ist denn das Kennzeichen unserer Tage: Not, Not und Not. — Not überall.«²⁾

Hovedgenstanden for den følgende Udvikling skal være en Undersøgelse af, *hvilken Betydning der kan tillægges de enkelte positive Straffebestemmelser i Øjeblikkets tyske Lovgivning*. Først derefter skal Hovedlinjerne i de vigtigere Lovændringer fra de sidste tre Aar opridses.

I. Det er indlysende, at de positive, detaillerede Lovtekster, med deres Bestemmelser af de forskellige Forbrydelsers Gerningsindhold og de Straffe, der knyttes til deres Begaaelse, taber i Betydning og Interesse, i det Omfang hvori en straffende eller sikrende Retshaandhævelse finder Sted uden Hensyn til disse Loves Forskrifter. Det kræver saaledes en Undersøgelse, om *Administrationen* uden nogen hverken forudgaaende eller efterfølgende Medvirken fra Domstolenes Side som Sikkerhedsforholdsregel kan træffe

1) Jfr. ovenfor p. 192 Note 3 samt Waagensen, Det nye Tyskland og Straffuldbyrdelsen, i N. T. f. S. 1934. p. 175 ff.

2) Juristische Wochenschrift 1933 p. 1 (Redaktionen).

Bestemmelse om og eksekvere Frihedsberøvelse efter sit frie Skøn, eller om den som afværgende Foranstaltning kan anordne Nedskydning. Det maa endvidere undersøges, om Domstolene — hvor disse maatte medvirke — anses for beføjede til uden videre at rette sig efter den positive Straffelovgivning, eller om de staar i et saadant *Afhængighedsforhold* til den udøvende Magt, at de, hvor denne maatte ønske det, maa tilsidesætte den. Dernæst maa det klares, om Domstolene — rent bortset fra en eventuel Afhængighed af Statsmagten — efter herskende tysk Opfattelse er bundet til Lovens Ord, eller om de gennem vidtstrakt Fortolkning eller *analogisk Udvidelse* i større eller mindre Omfang kan fravige disse, eventuelt ligefrem straffe efter Sagens Natur. Endelig er det aabenbart af største Interesse, om den til enhver Tid gældende positive Straffelovgivning forsaavidt kun har relativ Betydning, at Lovgivningsmagten kan give eller giver *skærpene Straffelove med tilbagevirkende Kraft*. I jo højere Grad Indgreb kan foretages uden Domstolekontrol, i jo højere Grad Dommeren er afhængig af Administrationen, i jo højere Grad Dommeren er ubundet af Loven og i jo højere Grad skærpene Straffelove forsynes med tilbagevirkende Kraft, jo mindre Interesse og jo mindre Betydning har den for Tiden i Tyskland gældende positive Straffelovgivning.

Det ligger i Sagens Natur, at jeg ikke ved denne Lejlighed kan foretage en indgaaende Prøvelse af de to førstnævnte Problemer, der staar i den nøjeste Forbindelse med det tredje Riges hele forfatnings- og forvaltningsretlige Struktur. ¹⁾ De skal derfor kun belyses ved Fremdragelse af nogle Hovedpunkter.

A. Weimar-Rigsforfatningen af 11. August 1919 Art. 114 fastslaar den personlige Friheds Ukrænkelighed. Den 28. Februar 1933 udstedte Rigspræsidenten en Forordning til Beskyttelse af Folk og Stat, hvis § 1 indtil videre sætter en Række af Weimarforfatningens Bestemmelser ud af

¹⁾ Se nærmere herom *Johs. Simonsen* i »Juristen« (udgivet af Juristforbundet) 1936 p. 149 ff.

Kraft, saaledes navnlig Bestemmelserne om Ytringsfrihed, derunder Pressefrihed, endvidere Forenings- og Forsamlingsfrihed, Reglerne om Brevhemmelighed, Husundersøgelse, Beslaglæggelse samt den nævnte Regel om den personlige Friheds Ukrænkelighed. Medens Forordningen, forsaavidt angaar Overtrædelser af en Række ved den kriminaliserede Forhold, foreskriver Straf, der idømmes af Retten under bestemte Forudsætninger, indeholder den ingen nærmere Regler om Forudsætningerne for den ligeledes paa Forordningen støttede administrative Anbringelse i *Koncentrationslejr*, eller »Schutzhaft«¹⁾, som det nok saa hyppigt betegnes. Forordningens § 2 siger blot, at det tyske Rige er beføjet til at træffe de Forholdsregler, der er nødvendige til Genoprettelse af den offentlige Sikkerhed og Orden, og dens § 3, at samtlige Myndigheder i de enkelte Lande og Kommuner skal rette sig efter de af Rigsregeringen hertil anordnede Bestemmelser. Medens den herskende Anskuelse nu baade i Teori og Praxis synes tilbøjelig til at anerkende den hele Forordnings Forfatningsmæssighed, er det stærkt omtvistet baade hvilke materielle Betingelser, der maa kræves opfyldt for at Anbringelse i Koncentrationslejr kan finde Sted, og hvilke Retsmidler der haves mod en eventuelt ulovlig Anbringelse. Den mest ra-

¹⁾ Der maa nøje sondres mellem følgende Instituter: a) »*Untersuchungshaft*« (Varetægtsarrest) efter den tyske Strafprozessordnung, hvor den fastsatte Person ufortøvet skal føres for en Dommer, jfr. nedenfor under Afsnit II A om Loven af 28. Juni 1935, b) »*polizeiliche Verwahrung*« eller »*Schutzhaft*« efter den prøjsiske Politiforvaltningslov af 1. Juni 1931 § 15, hvor »Schutzhaft« betyder en virkelig til Beskyttelse af den paagældendes egen Person foretagen Anbringelse, og hvor Løsladelse senest skal ske i Løbet af den efter Indsættelsen følgende Dag, c) »*Polizeihaft*« efter Forordningen af 4. Februar 1933 § 22, hvor Anbringelsens Lovlighed altid af den indsatte kan kræves afgjort af Domstolene samt endelig d) »*Verhaftung*«, »*Polizeihaft*«, »*Schutzhaft*« ell. »*Konzentrationslager*« ifølge Forordningen af 28. Februar 1933 §§ 1 ff, hvor der hverken i Loven er foreskrevet nogensomhelst Retskontrol eller nogen Tidsgrænse. Det er alene det sidste Institut, der omtales ovenfor i Teksten.

dikale Anskuelse¹⁾ gaar ud paa, at der overhovedet ikke kan finde nogen Domstoleprøvelse Sted af Lovligheden, end ikke i Tilfælde af Misbrug og Vilkaarlighed fra Administrationens Side. Klage kan herefter — ud fra det Synspunkt, at statspolitiske Forholdsregler i det hele taget er unddraget al Domstolekontrol — kun indbringes for højere administrativ Myndighed²⁾, men hverken for Forvaltningsdomstolene eller f. Eks. i Form af en Erstatningssag mod Statskassen for uforskyldt Schutzhaft — for de ordinære Domstole.³⁾ Under denne Forudsætning har det ikke stor Interesse at prøve de materielle Betingelser for Koncentrationslejr-anbringelse. Andre⁴⁾ mener derimod, at Domstolene har en vis Prøvelsesret, idet de kan prøve Retmæssigheden, men ikke Hensigtsmæssigheden af en foretagen Anbringelse. Efter denne Anskuelse har det betydelig Interesse at fastlægge de materielle Betingelser. Her mener nogle⁵⁾, at Betingelserne praktisk talt altid vil være opfyldt, idet der blot skal foreligge en — ganske vist virkelig og ikke blot formodet — Forstyrrelse af eller Fare for den offentlige Orden. Som Undtagelse nævnes dog for Eksempel, at det, at en Person ser paa en ledende Personlighed indenfor den nationalsocialistiske Bevægelse »mit Blicken oder gar hasserfüllten Blicken«, ikke kan berettige til Anbringelse i Kon-

¹⁾ Saaledes Referendar *Klaus Lauer*, Hamburg, i *Juristische Wochenschrift* (i det følgende betegnet som *J. W.*) 1934 p. 2832 ff, Rechtsanwalt Dr. *R. Neubert*, Berlin, i *J. W.* 1933 p. 2426 ff, *Hoche* i *Deutsche Juristenzeitung* 1933. 1491.

²⁾ Denne Klage har forøvrigt i disse Tilfælde ikke Karakteren af en »förmliche Beschwerde«, men der er givet særlige Regler om Klage til overordnede Myndigheder i nogle Bestemmelser af 12. April 1934, udfærdiget af Indenrigsministeriet.

³⁾ Dog maa Domstolene kunne afgøre, om der overhovedet er Tale om en statspolitisk Forholdsregel truffet i Statssikkerhedens Interesse. Men hvad »Schutzhaftbefehle« angaar, er dette ifølge disse Forfattere altid og ubetinget Tilfældet.

⁴⁾ Saaledes Gerichtsassessor Dr. *Robert Berger*, Breslau, i *J. W.* 1934 p. 14, samt Rechtsanwalt Dr. *Lüdtke* i *J. W.* 1933. 2241.

⁵⁾ Saaledes *Lüdtke*, anf. Sted.

centrationslejr, medens dette derimod er Tilfældet, hvis man vægrer sig ved at efterkomme en nationalsocialistisk Kredsledelses Anmodning om under Trusel om Schutzhaft at betale sin Skat, eller at anvende den nationalsocialistiske Hilsen — selv udenfor Tjenesten — naar dette var en som Embedsmand paalagt af ens Overordnede. Andre¹⁾ mener, at man efter Forordningens Tilblivelseshistorie og Indledningsord samt en Række officielle Udtalelser angaaende dens Praktisering²⁾ kun kan anordne Schutzhaft til Afværgelse af kommunistiske, anarkistiske og socialdemokratiske Staten truende Voldshandlinger — dette ganske vist taget i videste Forstand. Denne sidste modificerede Anskuelse er fulgt af Obergericht Danzig³⁾ i Maj 1933 og af Landgericht Tübingen⁴⁾ i Januar 1934, ligesom den forudsætningsvis er godkendt af den prøjsiske Overforvaltningsdomstol⁵⁾ i Oktober 1934. Dommene kritiseres imidlertid skarpt af flere af de Forfattere, der antager at Domstolene er inkompetente i disse Sager. Omvendt har jeg ikke kunnet finde Afgørelser, der godkender det ovennævnte radikale Standpunkt.

Det skal sluttelig for en Ordens Skyld nævnes, at der

¹⁾ *Berger*, anf. Sted, samt Amtsgerichtsrat *Boehr*, Soest (Westf.) i J. W. 1933. 2499, og *Mannzen* i Deutsche Juristenzeitung 1933. 1426 (i det flg. betegnet D. J. Z.).

²⁾ Runderlass des Min. des Innern af 3. Marts 1933 II 1121 (prøjsisk).

³⁾ Dom af 8. Maj 1933 i D. J. Z. 1933. 1508 (udtaler bl. a. »falls der Beamte ohne jede Prüfung der Sachlage oder rein willkürlich gehandelt hat«).

⁴⁾ Afgørelse af 25. Januar 1934 i J. W. 1934. 627 f. (Finder imidlertid Betingelserne opfyldt).

⁵⁾ Afgørelse af 18. Oktober i 1934 i J. W. 1935. 1651. (Udtaler bl. a., at Forudsætningen for Anvendelsen af Forordningen af 28. Februar 1933 er, at det i dens Indledningsord kendetegnede Formaal, nemlig Afværgelse af kommunistiske, statsfarlige Voldshandlinger, er opfyldt gennem Sagsforholdet, hvilket imidlertid ikke er Tilfældet her). (Direkte angaar Dommen kun Beslaglæggelse af Skydevaaben).

ikke er foreskrevet nogen Tidsgrænse for Indespærringen i Koncentrationslejr, men det forudsættes, at Løsladelse skal ske, naar Grunden til Anbringelsen maa antages bortfaldet. Omkostningerne ved Opholdet skal bæres af den indsatte.

Som et andet Eksempel paa administrative afværgende Foranstaltninger skal jeg erindre om Begivenhederne omkring 1. Juli 1934, den saakaldte Röhme- eller *Julirevolte*. De herunder truffne Foranstaltninger — Nedskydning af en Række formentlig statsfarlige Personer — var ikke forinden hjemlet ved nogen særlig Lov, men antoges lovlige ud fra et Nødværgesynspunkt, hvilket finder Udtryk i den derom senere udstedte Lov af 3. Juli 1934 om »die Massnahmen der Staatsnotwehr«, der kort og knapt udtaler: »Die zur Niederschlagung hoch- und landesverräterischer Angriffe am 30. Juni, 1. und 2. Juli vollzogenen Massnahmen sind als Staatsnotwehr rechtens«. Reichsjustizminister Dr. *Gürtner* og Staatssekretär Dr. *Freisler* udtaler nærmere: »Førerens reddende Daad er Virkeliggørelsen af den højeste Ret og den højeste Pligt, nemlig at værne og sikre Nationens Liv.«¹⁾

Med disse Bemærkninger har jeg antydnet, at der i et vist Omfang administrativt foretages Indgreb, der rækker langt udover, hvad vi kender til her i Landet, noget der medfører, at en Fremstilling alene af de positivt fastlagte Forbrydelsesformer og de derfor foreskrevne Straffe idømt ad Rettens Vej ikke vilde give et fuldstændigt Billede af Individets Retsstilling overfor Statsmagten i Nutidens Tyskland.

B. Men dernæst skal jeg gøre et Par Bemærkninger om *Dommerens mulige Afhængighed* af den udøvende Statsmagt.

Det er givet, at der er faldet talrige Retsafgørelser, der absolut ikke falder i Traad med Statsmagtens Ønsker. Hovedeksemplet herpaa er Reichsgerichts Dom i Rigsdagsbrandprocessen, der efterfulgtes af en skarp officiel Forældommelse fra det nationalsocialistiske Parti²⁾, bl. a. inde-

¹⁾ J. W. 1935 p. 474 og Freisler i Deutsche Justiz 1934. 850.

²⁾ Den er for Eksempel offentliggjort i J. W. 1934 p. 24.

holdende følgende: »Dommen i Rigsdagsprocessen, ifølge hvilken Torgler og de tre bulgarske Kommuniste af formelt-juridiske Grunde blev frifundet, er simpelthen en gal Dom.« Og videre: »Denne »Fehlurteil« viser mere end noget andet Nødvendigheden af en grundlæggende Reform af vort Retsvæsen.« Der kan videre henvises til en Række Domme, der har tilsidesat Forordninger om Ophævelse af Bestemmelser i Weimarforfatningen¹⁾, som langt fra har udvidet Straffelovenes Bestemmelser analogt i det af Regeringen ønskede Omfang²⁾, og som idethele med Styrke fastslaaer, at nu som før er den faste Grænse for Dommeren: Lovens Indhold³⁾. Man kan vistnok herefter sige, at Domstolene faktisk har indtaget en ret konservativ Holdning, saaledes at de først har bygget deres Afgørelser paa rent national-socialistisk Grundlag, naar der var kommet Lovhjemmel for den ændrede Folke- og Statsopfattelse, men indtil dette Tidspunkt i Hovedsagen har holdt Stand. Efterhaanden som Lovgivningen er ændret, efterhaanden som Domstolenes Organisation — ved Oprettelse af særlige Domstole og i Forbindelse dermed staaende Kompetenceforskydninger — er blevet en anden og Dommerstillingerne tildels nybesat, er Dommene naturligvis i langt højere Grad i Overensstemmelse med nationalsocialistiske Retsanskuelser, noget der derfor i og for sig ikke berettiger til Antagelsen af en Dommerafhængighed.

Spørgsmaalet om Straffedommerens Uafhængighed i det tredje Rige har givet Anledning til en saare omfangsrig Litteratur, hvor man finder de mest forskelligartede Anskuelser

¹⁾ Saaledes Sondergericht Darmstadt, Dom af 26. Marts 1934 i J. W. 1934 p. 174 ff angaaende Lovligheden af den Internationale Bibelforsker-Forening.

²⁾ Jfr. f. Eks. nedenfor Afsnit II C om Reichsgerichts Domme af 18. December 1933 og 18. Oktober 1935.

³⁾ Landgericht Tübingens Afgørelse af 25. Januar 1934 (ovfr. p. 198 Note 4) er karakteristisk: »Nach wie vor ist dem Richter vom Führer die Pflicht auferlegt, nach Massgabe der bestehenden Gesetze zu urteilen. Diese sind Grundlage und Schranke seiner Befugnisse«

repræsenterede¹⁾. Diskussionen er imidlertid forsaavidt bragt til en Afslutning, som Reichsjuristenführer, Reichsminister Dr. Frank i Januar 1936 paa en i den Anledning afholdt Kongres officielt — i Tilslutning til en af Føreren tidligere overfor Rigsdagen fremsat Erklæring — har udtalt, at Dommerne til Opfyldelse af deres vigtige Gerning besidder og maa besidde Uafhængighed, saaledes at de ikke er bundet til særlige Anvisninger, men alene skal rette sig efter den herskende Retsbevidsthed, som den er udtrykt i Lovgivningsmagtens almindelige Forkyndelser eller disses Analogi.^{2) 3)}

C. Det tredje Problem, der, som jeg indledningsvis har nævnt det, maa tages i Betragtning, naar det gælder at vurdere den positive Straffelovgivnings Betydning, er i hvilket Omfang Domstolene rent bortset fra en eventuel Afhængighed af den udøvende Magt anses for beføjede til at se bort fra Lovens Ordlyd.

Den i Hovedsagen stadig gældende tyske Straffelovbog af 15. Maj 1871 indeholder i sin § 2 et totalt Forbud mod *Analogislutning*, idet kun Handlinger, der ved Loven er erklæret for strafbare, kan straffes. Denne Bestemmelse, der er hentet fra den franske Code pénal 1791 og som stadig indeholdes i adskillige Landes Straffelve, er altsaa betydeligt snævrere end den danske Straffelovs Regel i § 1, der udtrykkeligt tillader Idømmelse af Straf paa Basis ogsaa af den saakaldte fuldstændige Lovanalogi. Den tyske Regel haandhævedes før 1933 med den største Strenghed. Saaledes har som bekendt Reichsgericht statueret, at Tilegnelse af elektrisk Energi ikke kan henføres under den tyske Straffelovs Tyveribestemmelse, idet denne kun taler om Tilegnelse

¹⁾ Dr. Hans Franzen: Gesetz und Richter, Hamburg 1935, anmeldt i J. W. 1936 p. 310 f, repræsenterer Standpunktet: Dommerens ubetingede Bundethed til Loven. Dr. Hans Tigges: Die Stellung des Richters im modernen Staat, Berlin 1935, anmeldt i J. W. 1936 p. 29 f, antager en baade formel og saglig Afhængighed.

²⁾ Se Referat i J. W. 1936 p. 309 f af nævnte Kongres: »Arbeits-tagung der Deutschen Richter, Staatsanwälte und Rechtspfleger im Hause der Deutschen Rechtsfront in Berlin am 14. Jan. 1936«.

³⁾ Se endvidere Johs. Simonsen i »Juristen« 1936 p. 158.

af »Ting«, hvilket førte til, at Lovgiveren saa sig nødsaget til at udstede en særlig Lov af 9. April 1900, der erklærede Forholdet for strafbart. I »Ejendomsretten« har Professor *Vinding Kruse* prist den danske Lovs friere Holdning.¹⁾

Da nu den nationalsocialistiske Grundopfattelse af Strafferettens Kilder gaar ud paa, at Folkeandaen er den øverste Retskilde — over den skrevne Lov —, dog med den Modifikation, at kun den historisk blevne og ind i Fremtiden virkende Folkeand, ikke Tidsaanden, er afgørende, samt at Forkyndelser fra Føreren eller Førelsen har bindende Virkning²⁾, kunde man muligvis forvente, at Praksis fra 1933 vilde statuere Straf uden Lovhjemmel og saaledes tilsidesætte Analogiforbudet.³⁾ Det maa dog herved straks fremhæves, at selv førende Jurister som Professor *Karl Siegert* i Göttingen ikke mente, at man de lege lata kunde naa videre end til en egentlig Lovanalogislutning, saaledes at allerede en Retsanalogi, nemlig Slutninger fra Lovens ikke direkte udtrykte Aand og Grundsætninger, maatte være udelukket, for slet ikke at tale om en Adgang til Idømmelse af Straf helt uden Støtte i Loven.⁴⁾ Til Støtte herfor henvises til, at Førelsens konkrete Vilje i Retsanalogitilfælde ikke klart kan ses, at ikke alle Dommere har et tilstrækkeligt fast nationalsocialistisk Hold i sig, samt navnlig til, at der er Trang til en klar og fast Linje. Det fremhæves

¹⁾ Ejendomsretten I p. 161 vedr. Elektricitetstyveridommen i R. G. St. 29, 116 (Samlingen af Reichsgerichts Afgørelser i Straffesager).

²⁾ Jfr. navnlig Prof. Dr. *Karl Siegert*: Auslegung und Analogie im heutigen Strafrecht, i J. W. 1935 p. 890 ff, *Hurwitz* i N. T. f. S. 1935 p. 89 f, *Roland Freisler*, Schutz des Volkes oder des Rechtsbrechers, Schriften der Akademie für deutsches Recht, Sonderdruck Nr. 2, 1935, samt Gerichtsreferendar *Erhard Baebenroth* i »Juristen« (udgivet af Juristforbundet) 1935, Hæfte 6, p. 113 ff.

³⁾ *Hurwitz* i N. T. f. S. 1935 p. 90.

⁴⁾ *Siegert* i J. W. 1935 p. 892: »Mit der Anerkennung der Gesetzesanalogie ist die Grenze richterlicher Freiheit im heutigen Rechtsleben erreicht«.

saaledes, at om og i hvilket Omfang f. Eks. »Rasseverrat« (kønslig Omgang mellem Personer af tysk og artsfremmed Blod) skal straffes, bør ikke en tilfældig Dommer bestemme, ligesom heller ikke Indførelsen af de talrige andre Forbrydelser, der er foreslaaet i det prøjsiske, for nationalsocialistisk Strafferetsopfattelse oprindelig grundlæggende Memorandum af 1933, bør foretages af de forskellige Dommere for det enkelte foreliggende Tilfælde. Yderligere henvises der til, at Dommerens Ansvar vilde blive for tungt, til den menneskelige Forskelligartethed samt til Trangen til Retsenhed og Folkesikkerhed.

Videregaaende Opfattelser diskuteres kun de lege ferenda.

Men selv den egentlige, snævrere Lovanalogislutning, som Teorien saaledes allerede de lege lata har slaaet til Lyd for, har langt overvejende ingen Anvendelse fundet i Retspraksis. Saaledes har Reichsgericht i sin Dom af 18. December 1933¹⁾ om Misbrug af Telefonautomater med helautomatisk Drift gennem Nedlæggelse af forandrede 2-Pfennigstykker i Stedet for 10-Pfennigstykker ikke blot ikke straffet for Bedrageri — idet ialfald ingen Person kan være blevet skuffet, naar Driften er helautomatisk — men endvidere ogsaa frifundet for Overtrædelse af den tidligere nævnte Elektricitetslov, idet Strømmen efter denne skal tilregnes »mittels eines Leiters«, hvilket ikke fandtes at være Tilfældet her, hvor Møntens Nedfald blot medfører, at Strømmen sluttet, medens Mønten ikke kan betragtes som Led i Strømlederen. Der forelaa heller ikke Falskmøntneri, ligesom Tyveri slet ikke diskuteres. Da der endelig ikke i den tyske Straffelov fandtes²⁾ nogen Bestemmelse svarende til den danske Straffelovs § 298 Nr. 4 om den, der tilsniger sig Adgang til Benyttelse af almentilgængelig Indretning uden

¹⁾ R. G. St. 68,65 = J. W. 1934 p. 1241 f.

²⁾ Cfr. derimod nu efter Lov af 28. Juni 1935 »zur Änderung des Strafgesetzbuches«, Art. 8, hvorved der som § 265 a er indsat en Bestemmelse om »Erschleichen freien Eintritts« og »Automatenmissbrauch« i Straffeloven af 15. Maj 1871.

Erlæggelse af den fastsatte Betaling, blev Resultatet pure Frifindelse. Endvidere skal peges paa Oberlandesgericht Dresdens Dom af 16. Maj 1934¹⁾, der frifandt for Dokumentfalsk i et Tilfælde, hvor Gerningsmanden havde fabrikeret en falsk Kvittering og dernæst fotograferet og forstørret den og forelagt Fotografiet — men ikke den falske Original — for at foregøgle at en Betaling var sket. Frifindelsen støttes paa, at Kopier ikke i Straffelovens Forstand er Dokumenter. Denne Dom er dog fraveget af Reichsgericht i Dom af 17. Juni 1935²⁾, der hævder, at her, hvor selve Spejlbilledet af det falske Dokument bruges, foreligger en Gøren Brug af selve Dokumentet; men det fastholdes i og for sig i Principet, at Kopier ikke er Dokumenter. Som betegnende skal sluttelig nævnes Reichsgerichts Afgørelse af 18. Oktober 1935³⁾, der i det foreliggende Tilfælde frifinder for Utugt mellem Mænd, idet Omgængelse mod Naturen i Straffelovens Forstand kun kan antages at omfatte samlejlignende eller visse andre ganske særligt graverende Forhold. Underretten havde derimod antaget, at den tidligere Retspraksis ikke burde opretholdes paa Grund af den ændrede, nationalsocialistiske Opfattelse af saadanne Forhold.

Derimod har Domstolene, navnlig fra Slutningen af 1935, i Tilfælde af Fortolkningstvivil i ret vidt Omfang rettet sig efter den nu herskende Retsbevidsthed, altsaa den særlige nationalsocialistiske Verdensanskuelse, der ser det højeste Gode i den paa Blod- og Jordfællesskab grundede Folkeenhed. Men at Fortolkning bør ske i Overensstemmelse med den i Landet herskende Retsbevidsthed er jo ogsaa almindeligt anerkendt her i Danmark.⁴⁾

Da Retspraksis saaledes ialfald ikke paa afgørende Vis brød med Reglen i Straffelovens § 2, og denne er i Strid

1) Deutsche Justiz 1934. 1352.

2) J. W. 1935. 2371.

3) J. W. 1936. 260.

4) *Torp*, Strafferettens Alm. Del, 1905, p. 69—70.

med herskende nationalsocialistisk Opfattelse, der ser Straffelovgivningens vigtigste Opgave ikke i en Kamp mod den formelle Uret, men mod den materielle Uret, saa Lovgiveren sig nødsaget til at gribe ind.

Den 28. Juni 1935 udstedtes en Lov til Ændring af Straffeloven af 1871. Blandt dennes Bestemmelser er en af de vigtigste den, der udtaler følgende: »Strafbar ist, wer eine Tat begeht, die das Gesetz für strafbar erklärt oder die nach dem Grundgedanken eines Strafgesetzes und nach gesundem Volksempfinden Bestrafung verdient.« Lovgiveren er altsaa naaet til det Resultat, at ikke blot Lovanalogien, baade den fuldstændige og den partielle, men ogsaa Retsanalogien skal være Strafferetskilde. Den materielle Uretsopfattelse, nullum crimen sine poena, har saaledes afløst den tidligere Grundsatning, nullum crimen sine lege. Efter Lovens Ord skal herefter, naar Loven ikke udtrykkeligt erklærer Forholdet for strafbart, to Belingelser være opfyldt. For det første skal Gerningen stride mod en Straffelovs Grundtanke. Og for det andet skal Gerningen stride mod Folkets sunde Retsbevidsthed. I det første ligger nærmere, at der kun kan tillægges Grundtanken i en *bestemt* Straffelov Betydning. Yderligere fremhæves det stærkt baade i Lovens officielle Motiver og andetsteds¹⁾, at Dommeren nøje maa prøve, om Lovens Tanke ikke er *udtømt* med den paagældende Straffebestemmelse, saaledes at der maa sluttes modsætningsvist. Dette gælder saaledes, naar Loven f. Eks. kun kriminaliserer Utugt mellem Mænd; en saadan Regel kan ikke overføres paa »die lesbische Liebe«. Endvidere, naar Loven opstiller bestemte Aldersgrænser, f. Eks. ved Sædelighedsforbrydelser mod Unge. Her er det — idet Loven af Hensyn til Retssikkerheden drager en absolut Grænse — utilladeligt at medtage Personer, som Lovgrunden i og for sig vilde føre til, at man burde beskytte, naar de falder

¹⁾ Gürtner, Das kommende deutsche Strafrecht, Bd. 1, p. 128 ff (Beretning om den officielle Strafferetskommissions Arbejde) samt Oberlandsgerichtsrat Dr. Karl Schäfer, Berlin, i J. W. 1935. 2323 ff.

udenfor den lovbestemte Aldersgruppe. At Lovgiverviljen saaledes er udtømt — fremhæver Motiverne videre — er særlig hyppigt ved Særstraffelove, navnlig dem der regulerer Erhvervslivet, blotte Ordensforskrifter, Politivedtægter etc. Thi her er der Tale om en rent positivretlig Ordning, uden specifik etisk Akcent. Som nævnt er det imidlertid efter Loven ikke nok, at den udviste Adfærd strider mod en Straffelovs Grundtanke. Det kræves yderligere, at Forholdet fortjener Straf efter Folkets sunde Opfattelse. Heri ligger ikke, at Flertallets Opfattelse er afgørende, men derimod at Forholdet strider mod den folkelige Fællesskabsordnings Krav og Fornødenheder.

Det forekommer mig, at den nye Regel, der ved en overfladisk Gennemlæsning kan synes overordentlig vidtgaende, ved nærmere Betragtning, navnlig naar den ses i Forbindelse med de ovenfor citerede Motiver, ikke er saa forfærdelig foruroligende endda. Jeg kan herved ogsaa pege paa, at den for Tiden førende Straffelovskommentar¹⁾ udtaler, at »kun undtagelsesvis« tør Dommeren anvende de saaledes hjemlede Analogislutninger som Basis for Strafs Idømmelse. Og f. Eks. Oberlandesgerichtsrat Dr. *Karl Schäfer*, Berlin, siger, at praktisk er stadig Loven »den fornemste og vigtigste« Retskilde.²⁾ Efter den Holdning Domstolene hidtil har indtaget, er der heller ingen Grund til at tro, at Reglen vil blive strakt saa forfærdelig vidt. Endelig kommer hertil, at visse i nær Forbindelse med Analogibestemmelsen staaende Regler ikke tyder paa nogen synderlig radikal Tendens. Loven af 28. Juni 1935 indeholder saaledes den Regel, at dersom det er givet, at en Forbryder har gjort sig skyldig enten i een eller en anden Forbrydelse (f. Eks. Hæleri eller Tyveri), men det er umuligt at fastslaa hvilken, skal den mildeste af de i Betragtning kommende Regler anvendes,

¹⁾ Reichsgerichtsrat, Dr. jur. *Otto Schwarz*, Strafgesetzbuch, 3. Udg., 1935.

²⁾ J. W. 1935. 2324.

samt den Bestemmelse at skærpende Straffelove ikke har tilbagevirkende Kraft.

Analogireglen traadte — ligesom Loven i det hele — i Kraft den 1. September 1935.

Samme Dato traadte en Forordning af 29. August 1935, udstedt af Fristaden Danzigs Senat, i Kraft i *Danzig*. Denne Forordnings Art. 1 indeholder ordret enslydende den samme Bestemmelse om Analogislutninger som den nævnte tyske Lov. Da samtlige Partier i Danzig, undtagen det national-socialistiske, ansaa Forordningen for stridende mod Danzigs Forfatning, indhentede de et »avis consultatif« (»Gutachten«) angaaende Forordningens Forfatningsmæssighed hos den staaende, mellemfolkelige Domstol i Haag. Dennes Udtalelse, der faldt den 4. December 1935, gaar med 9 Stemmer mod 3 ud paa, at Forordningen er forfatningsstridig.¹⁾ Om dette er Tilfældet, kan jeg ikke udtale mig. Derimod forekommer det mig, at de Udtryk, der af Haagerdomstolen anvendes til Karakteristik af Forordningen, er saa vidtgaaende, at de formentlig tildels vilde ramme ogsaa den danske Straffelovs § 1, som vi her i Landet ikke finder vilkaarlig eller farlig for Individets Retssikkerhed. Muligt skyldes Haagerdomstolens skarpe Stilling, at dens Medlemmer for en stor Del hører hjemme i Lande, hvor det totale Analogiforbud er gældende Ret.

D. Efter at jeg nu har belyst Spørgsmaalet, i hvilket Omfang Dommeren er bundet af Loven, staar af de 4 Problemer, jeg indledningsvis fremhævede, kun eet tilbage, nemlig om skærpende Straffelove i Nutidens tyske Strafferet har tilbagevirkende Kraft. Er dette Tilfældet, er Kendskabet til de for Tiden kriminaliserede Forhold af mindre Interesse, end i modsat Fald.

For den nationalsocialistiske Strafferetsopfattelse, der mere interesserer sig for en kraftig Beskyttelse af Folk og Stat end for de enkelte Borgeres Retssikkerhed, er der paa Forhaand intet der synes at træde hindrende i Vejen for at

¹⁾ Se nærmere »Nordisk Tidsskrift for International Ret« (Acta Scandinavica juris gentium) Vol. 7. 1936. Fasc. 1, p. 46—49.

tillægge *skærpende Straffelove tilbagevirkende Kraft* ganske i Almindelighed.¹⁾ Naar Lovgiveren dog som allerede antydet i den nævnte Lov af 28. Juni 1935 er naaet til det modsatte Resultat, at skærpende Straffelove som almindelig Regel ikke har tilbagevirkende Kraft, er Grundene ifølge den officielle Straffelovskommissions Motiver²⁾ følgende: Først og fremmest den uhyre Retsusikkerhed, som ellers vilde opstaa. Dernæst, at Dommeren — hvis en Regel om skærpende Straffeloves tilbagevirkende Kraft var gældende — bortset fra Tilfælde, hvor Strafansvaret ligefrem var bortfaldet ved Forældelse, ganske vist i Principet maatte anvende den nye Straffelov paa selv nok saa gamle Forhold, men at der dog aldrig kunde være Tale herom, hvis den almindelige Retsopfattelse paa Gerningstiden endnu ikke mishelligede Gerningen. Men en Konstatering af, hvornaar en saadan almindelig Svingning i Retsbevidstheden var sket, vilde ofte være saare vanskelig, for ikke at sige umulig. For det tredje, at Staten jo normalt netop vil gribe ind paa og fra det Tidspunkt, hvor Forholdet almindeligt fordømmes. Endelig — fremhæves det —, men det forudsættes kun at være noget sjældent forekommende, at skulde der dog i særlige Tilfælde vise sig stærk Trang til at give Loven tilbagevirkende Kraft, kan Lovgiveren jo i det enkelte Tilfælde foreskrive dette. Ud fra disse Synspunkter hjemler 1935-Loven, at i Principet finder den paa Gerningstiden gældende Straffelovgivning Anvendelse. Den danske Straffelovs § 3 staar som bekendt principielt paa det modsatte Standpunkt, nemlig at Loven paa Paakendelsestiden er afgørende, medens Loven af 1866 derimod paa dette Punkt stemmer med den tyske Ordning. Dog hjemles tilbagevirkende Kraft af mildere Straffelove, men til Forskel fra den danske Lovs § 3 dog kun fakultativt. Mildere »Mellemløve«, der efter tysk Straffelov 1871 kom Gerningsmanden til Gode, har efter den nye Lov ingen

¹⁾ *Harwitz* i N. T. f. S. 1935 p. 90.

²⁾ Bericht über die Arbeit der amtlichen Kommission (jfr. p. 205 Note 1), Bd. 1, p. 135 ff, jfr. *Schäfer* i J. W. 1935, 2325.

Betydning, ligesaa lidt som efter dansk Straffelov § 3. I Modsætning til hvad der gælder efter den danske Lovs § 3 Stk. 2, har formildende Straffelove tilbagevirkende Kraft i samme Omfang, naar Loven er traadt i Kraft efter Domsafsigelsen, som naar Lovens Ikrafttræden sker før Domsafsigelsen, dog forudsat at Dommen endnu ikke er blevet retskraftig. Er dette sidste Tilfældet kan, hovedsagelig som efter dansk Ret, kun Benaadningsvejen anvendes. Ved saakaldte »Zeitgesetze« gælder ligesom efter dansk Lov § 3 Stk. 1 Punkt. 2 den ældre Lov ubetinget, altsaa selv om den nye er mildere. Endelig fastslaas i væsentlig Overensstemmelse med den danske Lovs § 4 Stk. 1, at for Anvendelsen af Sikrings- og Forbedringsforanstaltninger er Lovgivningen paa Dommens Tid afgørende. Saadanne Love har altsaa, hvad ogsaa gjaldt efter den tyske Lov af 1871, tilbagevirkende Kraft.

Som Eksempler paa at Statsmagten i det nye Tyskland har givet skærpende Straffelove tilbagevirkende Kraft for det enkelte Tilfælde ved positiv Udtalelse derom i Loven, kan først og fremmest nævnes den saakaldte »*Lex van der Lubbe*« af 29. Marts 1933 om Anvendelse og Fuldbyrdelse af Dødsstraf, hvorefter denne Straf skulde gælde med tilbagevirkende Kraft for Brandstiftelse og Højforræderi af den i en Forordning af 28. Februar 1933 nævnte grove Beskaffenhed, naar Gerningen var begaaet i Tiden mellem den 31. Januar og den 28. Februar 1933, og hvorefter endvidere Dødsstraf i disse Tilfælde kunde fuldbyrdes ved Hængning, medens Dødsstraf ellers fuldbyrdes ved Haandokse. Loven var som bekendt foranlediget af Rigsdagsbranden. Straffeloven af 1871 hjemlede for disse Forbrydelser kun livsvarigt Tugthus. Dernæst kan nævnes *Loven af 24. November 1933 om Sikrings- og Forbedringsforholdsregler* Art. 3 Nr. 1 og Art. 5, hvorefter Anvendelsen af saadanne ved Loven hjemlede Foranstaltninger beror paa den paa Afgørelsens Tid gældende Straffelovgivning. Under bestemte Forudsætninger kan ogsaa den ved Loven hjemlede Sikker-

hedsforvaring og Kastration bringes i Anvendelse, trods det at Gerningen er begaaet før Lovens Ikrafttræden, ja endog efter at Sagen er paadømt, saaledes at der altsaa finder en Genoptagelse af Sagen Sted.¹⁾ For en Del af disse forskellige Foranstaltningers Vedkommende vilde forøvrigt tilbagevirkende Kraft være hjemlet ogsaa efter den danske Straffelovs § 4 Stk. 1, jfr. ovenfor. Men da Loven ogsaa angaar Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring, hvor dansk Lov § 4 Stk. 2 ikke hjemler tilbagevirkende Kraft, samt en Del Tilfælde af sædvanlig Straf, nemlig langvarig Tugthusstraf, gaar den dog langt ud over, hvad den danske Straffelov anerkender. Ses hele Loven imidlertid ud fra Synspunktet: afværgende Retshaandhævelse, hvilket givetvis ligger i dens hele Tankegang, kan man vel ikke sige at Bruddet med de tidligere anerkendte Grundsætninger er synderlig radikalt. Det maa ogsaa mærkes, at ingen af de nævnte Love hjemler Straf for tidligere straffri Forhold, men kun indfører en strengere Behandling af allerede tidligere kriminaliserede Gerninger.

Andre Eksempler paa, at skærpende Straffelove er blevet tillagt tilbagevirkende Kraft, kender jeg ikke.²⁾ Professor *Siebert* har ogsaa fremhævet, at medens der nok i de første Aar efter Nationalsocialismens Sejr kan være Trang hertil, vil det i Fremtiden blive sjældnere og sjældnere, at en skærpende Lov tillægges tilbagevirkende Kraft.³⁾

De nu vundne Resultater er følgende: Der er visse Omraader af Strafferetten eller dermed nærbeslægtede Retsfelter, hvor *Administrationen* efter meget frit Skøn og uden nogen foregaaende, ja maaske endogsaa uden at der er Mulighed for nogen efterfølgende Prøvelse for Domstolene,

¹⁾ Jfr. Generalstaatsanwalt i R. Dr. *Schneider-Neuenburg*, Düsseldorf, i J. W. 1934 p. 258, *Waagensen* i N. T. f. S. 1934 p. 318, *Haack* i N. T. f. S. 1934 p. 188 f.

²⁾ Jfr. Oversigten i *Schneider-Neuenburgs* Afhandling i J. W. 1934 p. 258.

³⁾ J. W. 1935 p. 892.

kan foretage saare indgribende Foranstaltninger, navnlig bestemme Anbringelse i Koncentrationslejr, overfor de enkelte Borgere. Men bortset fra disse Omraader, altsaa hvor Afgørelsen ligger i Domstolenes Haand, er Stillingen den, at Dommeren formentlig er *uafhængig* af særlige Anvisninger fra administrative Myndigheder, i den Forstand at Rettesnoren for ham alene er Love, Forordninger og andre almindelige Forkyndelser fra den lovgivende Magts Indehaver, der klart og utvetydigt gaar ud paa at skabe Ret, samt disses Analogi i Overensstemmelse med den herskende Retsbevidsthed. Endvidere er Lovens positive Indhold stadig praktisk set den fornemste Retskilde; men ved Siden af Loven kan og skal Dommeren nu domme paa Grundlag af *Analogislutninger*, og det i videre Omfang end efter dansk Strfl. § 1. Men dermed er Dommerens Stilling dog næppe blevet saa fri, at der kan tales om den rene Vilkaarlighed. Endelig er det, at en *skærpnde Straffelov tillægges tilbagevirkende Kraft*, noget der har Karakteren af en sjælden Undtagelse.

Konklusionen heraf er da den, at der *stadig tilkommer den positive tyske Straffelovgivning betydelig Interesse*, hvorfor der nu skal gives et Rids over de vigtigere Bestemmelser i de forløbne 3 Aars Straffelove.

II. Indledningsvis skal jeg kort berøre Reglerne om Straffepoces og Straffuldbyrdelse for derefter at gaa over til Behandlingen af den egentlige materielle Straffelovgivning.

A. Af de *straffeprocessuelle Lovændringer* maa fremdrages, at en Række i særlig høj Grad politisk betonedede Forbrydelser paadømmes af særlige Domstole, saaledes den ved Forordninger af 12. og 29. Juni 1934 i Forbindelse med Lov af 24. April 1934 oprettede Volksgerichtshof, der navnlig dommer i Høj- og Landsforræderisager. Sterilisationsloven af 14. Juli 1933 praktiseres af særlige Arvesundhedsdomstole.¹⁾ En Række vigtige Regler er givet ved en Lov af 28.

¹⁾ *Haack* i N. T. f. S. 1934 p. 187.

Juni 1935, der bl. a. hjemler, at Reichsgericht ikke længere er bundet af sine ældre Afgørelser, at Adgangen til at afskære overflødig Bevisførelse betydeligt udvides, at retslig Forundersøgelse normalt kun sker efter Statsanklagerens Anmodning, der kun skal fremsættes i ekstraordinære Tilfælde, at Procesgangen idethele fremskyndes mest muligt, at Statsanklageren har vidtgaaende Bemyndigelse til at undlade Strafforfølgning overfor Ofre for Pengeafpresning, samt at Adgangen til at anvende Varetægtsarrest stærkt udvides, navnlig saaledes at ikke blot Hensynet til Frygt for nye Forbrydelser o. l. kan begrunde Arresten, men ogsaa den — som det udtrykkeligt fra tysk Side¹⁾ siges — irrationelle, men etisk begrundede Betragtning, at »det af Hensyn til Forbrydelsens grove Karakter og den derved fremkaldte Opskræmthed i Befolkningen ikke vilde kunne taales, at man løslod Forbryderen.« Denne sidste Regel siges derfor at hvile paa Folkets »Sühnebedürfnis« (Gengældelsestrangen), modsat den foregaaende, der er begrundet i Folkefællesskabets »Schutzbedürfnis« (Beskyttelsestrangen).

B. Vedrørende de nye Regler om *Straffuldbyrdelse* skal jeg fremhæve, at det bl. a. som tidligere nævnt i Projsen hjemlede vidtgaaende Opdragelsesprincip er trængt i Baggrunden til Fordel for en Ordning, der stiller Almenhedens Interesser i første Række, Opdragelsen og Forbedringen i anden. Dette finder Udtryk i en Rigslov af 14. Maj 1934, der dog ikke bringer en endelig og fuldstændig Ordning, men blot fastslaar Grundprinciperne, navnlig at Straffen er en Soning af begaaet Uret. Samme Grundidé præger ogsaa den nye projsiske Lov af 1. August 1933²⁾, der ganske afskaffer Progressionen for al Tugthusstrafs Vedkommende, ligesom det hjemles at Livsopholdet skal ligge under de uforskyldt arbejdsløse Folkfællers Livsvilkaar, og at Bru-

¹⁾ Dr. *Franz Schlüter*, Amts- und Landrichter im Reichsjustizministerium, i J. W. 1935. 2333, en større Afhandling om hele Straffeprocesnovellen af 28. Juni 1935.

²⁾ Se nærmere herom *Waagensen* i N. T. f. S. 1934 p. 175 ff.

gen af Nydelsesmidler er ganske utilstedelig. Hele Problemet om Straffuldbyrdelse blev gjort til Genstand for indgaaende Drøftelse paa den 11te internationale Strafferets- og Fængselskongres i Berlin i August 1935, hvor ogsaa Danmark var repræsenteret. Der opstilledes paa Kongressen et tysk Forslag, baseret paa de nævnte Principper, samt et belgisk Modforslag, der udelukkende foreskrev Straffuldbyrdelsen opdragende og lægemæssige Opgaver. Dette belgiske Forslag sattes under Afstemning med det Resultat, at 10 Lande stemte for det, medens 9 Lande stemte derimod. Det bør mærkes, at blandt de Lande, der forkastede det rene Opdragelsesprincip, er ogsaa Holland og Schweiz. 5 Landes Repræsentanter undlod at stemme.¹⁾

Fra Straffuldbyrdelsens Omraade skal sluttelig noteres, at den før nævnte Proceslov af 28. Juni 1935 afskaffer den tidligere Regel om Nødvendigheden af Tilstedeværelse af Domstolsmedlemmer og Repræsentanter for Øvrigheden ved Fuldbyrdelse af Dodsstraf, samt at en vigtig Lov af 7. August 1934 i vidt Omfang hjemler Straffrihed for tidligere begaaede Forbrydelser, saaledes at Straffuldbyrdelsen afbrydes.

C. Herefter skal *den egentlige materielle Straffelovgivning* fremstilles. *Hovedgrundlaget* for denne er stadig den gamle tyske *Straffelov af 15. Maj 1871*. Først skal nogle Hovedpunkter fra Strafferettens *almindelige* Del gennemgaaes.

1. Efter nationalsocialistisk Strafferetsopfattelse, der ser det højeste Gode i den paa Blodfællesskab grundede Folkeenhed, »Volksgemeinschaft«, er *Straffens Formaal* i første Linje en Gengældelse, der nærmere bestemmes som Genoprettelse af Uret overfor Folket i Forbindelse med en Styrkelse af Folkefællesskabet²⁾, og dernæst Generalprævention, hvorved den afgørende Vægt lægges paa Afskrækkelsessynspunktet. Men endelig bør ogsaa, omend mere se-

¹⁾ En udførlig Beretning findes i J. W. 1935 p. 2923 ff.

²⁾ Jfr. *Hurwitz* i N. T. f. S. 1935 p. 88 f. samt N. T. f. S. 1934 p. 163 og 171 f.

kundært, specialpræventive Formaal forfølges, saaledes gennem Anvendelse af særlige Foranstaltninger som Sterilisation, Kastration og Sikkerhedsforvaring samt gennem Opdragelse af Gerningsmanden til bevidst Folkefælle. Da Gengældelsen som nævnt stilles i Spidsen, er Gerningsmandsprincippet traadt noget i Baggrunden til Fordel for Gerningsprincippet. Støtte i Lovgivningen for, at Gengældelsen spiller en afgørende Rolle, findes navnlig i den før omtalte Strafuldbyrdelseslov af 14. Maj 1934 samt i en Del Procesregler, saaledes de nye Bestemmelser om Varetægtsarrest. Men idethele sætter Synspunktet sit Præg paa Hovedmængden af de nye Lovregler.

Strafferettens Kilder har jeg allerede tilstrækkeligt omtalt. Teoretisk udtrykkes Stillingen saaledes, at Folkeaaanden er øverste Retskilde, og praktisk er Forholdet jo nu klarlagt ved Loven af 28. Juni 1935 i ret nær Tilknytning hertil.

Hvad de *objektive Strafbarhedsbetingelser* angaar skal det fremhæves, at Lovgivningen i mangfoldige Tilfælde omdanner tidligere Skadedelikter til Faredelikter, saaledes navnlig en Række Forbrydelser mod Staten. Denne Udvikling hænger sammen med, at nationalsocialistisk Opfattelse anser det for nødvendigt at lægge afgørende Vægt paa Gerningsmandens Vilje, saaledes at denne bør kriminaliseres, selvom den kun har manifesteret sig i en Virksomhed, der medfører Fare for eller er egnet til at medføre Fare for et eller andet Retsgode. Strafferetten i det nye Tyskland betegnes derfor jævnlig som en »Willens-« eller »Gefährdungsstrafrecht«. ¹⁾ For dansk Opfattelse er denne Udvikling forsaavidt forstaaelig, som Forsøg jo kun i langt ringere Omfang er strafbart efter den tyske end efter den danske Straffelov. Forøvrigt er det jo noget for dansk Strafferet ejendommeligt, at saavel Loven af 1866 som Straffeloven af 1930 § 21 anerkender den rene subjektive Forsøgsteori.

¹⁾ Saaledes *Schneider-Neuenburg* i J. W. 1934 p. 257 (Afhandling om »Die Gesetzgebung des Jahres 1933 auf dem Gebiete des Strafrechts«).

I nær Forbindelse med denne Udvikling staar det, at der først i Teorien, men nu ogsaa i Lovgivningen spores en Tendens til at stille *Forsøg og Medvirken* paa lige Fod med den fuldbyrdede Gerningsmandsvirksomhed, noget der som bekendt i høj Grad præger ogsaa den nye danske Lovs §§ 21 og 23. En tysk Lov af 24. April 1934, der iøvrigt handler om Høj- og Landsforræderi, har saaledes givet en Definition af Begrebet »Unternehmen« i den tyske Straffelovs Forstand, nemlig den, at »Unternehmen« er »die Vollendung und der Versuch«. Hvor det nævnte Udtryk anvendes i Loven, er altsaa Forsøg sidestillet med fuldbyrdet Forbrydelse, hvilket atter medfører Konsekvenser med Hensyn til Medvirken, der undertiden behandles som Forsøg, samt Tilbagetræden fra Forbrydelse.

I denne Forbindelse skal det endelig nævnes, at Kredsen af *egentlige Undladelsesforbrydelser* er blevet betydeligt udvidet, navnlig ved en ret vidtgaende Regel i den oftnævnte Lov af 28. Juni 1935, der foreskriver Straf for den, der »ved Ulykker eller Almenfare eller Nød ikke yder Hjælp, trods det at dette er hans Pligt efter Folkets sunde Retsbevidsthed« (»nach gesundem Volksempfinden«). Reglen frembyder Slægtskab med dansk Straffelov § 253 og navnlig § 185. Ubetinget Pligt til Angivelse til Øvrigheden hjemles i mangfoldige Tilfælde ved Regler, der rækker langt ud over dansk Straffelov 1930 § 141 og 1866 § 109.

Teorien har slaaet til Lyd for en fuldkommen Omvæltning af Reglerne om de *subjektive Strafbarhedsbetingelser*, saaledes at baade Kravet om Tilregnelser og om Tilregnelighed i vidt Omfang skulde opgives, nemlig hvor Straf-formaalet er Gengældelse (»Integration«) eller Specialprævention overfor raceskadelige Elementer¹⁾, jfr. i sidstnævnte Henseende dansk Straffelov §§ 70 ff, jfr. §§ 16 og 17 samt vor Sterilisationslovgivning (Love af 16. Maj 1934 samt 11. Maj 1935). Dog skulde dette i Fredstid kun mere undta-

¹⁾ Jfr. *Hurwitz* i N. T. f. S. 1935 p. 90 ff (om *Karl Siegerts* Anskuelse).

gelsesvis praktiseres, saaledes ved Massebord og grove Sædelighedsforbrydelser. Nogle har dog iallfald ikke villet fravige Kravet om Tilregnelighed som Strafbarhedsbetingelse, naar Talen var om utilregnelige paa Grund af Sinds sygdom, Aandssvaghed i højere Grad o. l. (dansk Strfl. § 16), medens derimod en psykopatisk Degeneration (dansk Strfl. § 17) skulde være uden al Betydning for Strafs Idømmelse.¹⁾

Foreløbig er *Lovgivningen* imidlertid langt fra at godkende disse Opfattelser. Stillingen er stadig den, at Loven næsten overalt kræver Tilregnelse, Forsæt eller Uagtsomhed, samt Tilregnelighed, hvortil allerede efter ældre Opfattelse knyttes et Krav om, at man kunde forvente og formode af Gerningsmanden, at han i den foreliggende særlige Situation kunde lade sig motivere af Lovens Straffetruusel (Kravet om »Zumutbarkeit«).²⁾ Herved maa dog bemærkes, at denne sidste Betingelse efter nationalsocialistisk Opfattelse skal bedømmes ud fra generaliserende Synspunkter og ret strængt, idet det indskræpes, at man af Folkefællerne maa forlange Standhaftighed overfor Livets mangenhaande Fristelser.³⁾ (Betingelsen udtrykkes nu som et Krav om »Volkspflichtwidrigkeit«). Reglerne om Tilregnelighed er noget ændrede ved den tidligere omtalte Lov af 24. November 1933 om farlige Vaneforbrydere og Sikrings- og Forbedringsforholdsregler, nemlig derved at man har erstattet Lov 1871's Udtryk »Bevidstløshed« med »Bevidsthedsforstyrrelse« og ved til det ældre Tilfælde »sygelig Forstyrrelse af Aandsevnerne« at føje »Aandssvaghed«. Endelig er det efter den nye Lov afgørende, om en Person, der befandt sig i en af de nævnte Tilstande, derved var ude af Stand til enten at

¹⁾ *Hurwitz* i N. T. f. S. 1934 p. 167 f (om *Edmund Mezgers* Opfattelse).

²⁾ Jfr. herved *Hurwitz* i N. T. f. S. 1934 p. 254 ff (i Forb. m. Omtalen af *Hermann Kantorowicz*: Tat und Schuld), *Krabbe*, Kommentar, 2. Udg., p. 55 ff.

³⁾ Jfr. *Hurwitz* i N. T. f. S. 1935 p. 91.

indse sin Gernings Ulovlighed eller til at handle efter denne Indsigt, medens Lov 1871 kræver, at hans »frie Viljesbestemmelse« er udelukket paa Grund af Tilstanden. Heri ligger ialfald ikke nogen stor praktisk Ændring af tidligere Ret.

Vigtigere er det, at samme Lov fakultativt tillader Retten at modificere Straffen efter Forsøgssynspunkter i Tilfælde af »*betydelig Formindskelse*« af nævnte Evne, medens et saadant Institut var ukendt i Lov 1871.

Naar Frifindelse eller Strafnedsættelse i Henhold til nogen af de to Regler finder Sted, skal Retten bestemme Anbringelse i en Helbredelses- eller Plejeanstalt, forsaavidt den offentlige Sikkerhed kræver det, og Talen ikke er om blotte »Übertretungen«. ¹⁾ Anbringelse sker i Principet paa ubestemt Tid, men Genoptagelse af Sagen for Domstolene skal dog ske med visse Mellemrum.

Bortset fra Reglen om formindsket Tilregnelighed, der delvis svarer til dansk Straffelov 1866 § 39 (»Taabeparagrafen«), der jo er afskaffet ved Strl. 1930, vil det ses, at Reglerne i det store og hele svarer til dansk Strfl. 1930 §§ 70, 16 og 17.

Dersom Tilregnelighed er udelukket som Følge af *selvforskyldt Beruselse*, straffes Gerningsmanden dog, men kun for selve Hensættelsen i den berusede Tilstand, og kun naar denne Hensættelse kan betegnes som forsætlig eller uagtsom. Straffen er almindeligt Fængsel (ikke Tugthus) i højst 2 Aar eller Bøde, men maa dog aldrig overstige Forsætsstraffen for den i den berusede Tilstand begaaede Forbrydelse; er denne undergivet betinget offentlig Paatale, skal Begæring ogsaa fremsættes i de her omhandlede Tilfælde; endelig straffes der overhovedet kun, hvis der be- gaas et, objektivt set, strafbart Forhold i den berusede Tilstand. De tre sidste Begrænsninger — Straffens delvise Af-

¹⁾ Der sondres i tysk Strafferet stadig mellem »Verbrechen«, »Vergehen« og »Übertretungen«, bestemt efter Strafferammernes Storrelse for de enkelte Handlinger.

hængighed af den begaaede strafbare Handling, Paatale-reglen og Belingelsen, at en strafbar Handling skal foreligge — er mindre rationelle, naar Loven iøvrigt strengt fastholder, at det er selve Hensættelsen, der er straffebegrundende. Den danske Strfl. § 138 er her ganske anderledes stringent i sin Tanke. Iøvrigt er Slægtskabet mellem den tyske og danske Regel iøjnefaldende.¹⁾ Under visse Betingelser skal ved Siden af Straffen Anbringelse i Helbredelsesanstalt for Drankere ell. lign. finde Sted, jfr. herved dansk Lov § 73.

Endelig skal fra Strafferettens almindelige Dels Omraade nævnes nogle Hovedregler om *Straffene og andre Retsfølger* af den begaaede Handling.

Det tidligere Straffesystem er principielt bibeholdt. Saaledes opretholdes Dødsstraf, der som tidligere nævnt normalt fuldbyrdes ved Økse, og Tugthusstraf, der tydeligt skal adskille sig fra almindeligt Fængsel, jfr. ovenfor om Straffuldbyrdelsen. Hæftestrafens Omraade er noget indskrænket; saaledes er denne Straf udelukket, naar Forbrydelsen retter sig mod Folkets Vel, selv om den er begaaet af politisk, religiøs eller anden lignende særlig Overbevisning²⁾; cfr. derimod dansk Strfl. §§ 109 og 117. Formuekonfiskation som Straf er indført ved en Forordning af 28. Februar 1933 overfor den, der har begaaet visse grove Statsforbrydelser.

Meget betydningsfuldt er det, at den flere Gange nævnte

¹⁾ Professor Dr. v. *Hippels* Betæneligheder ved Reglen, der skulde være vanskelig forenelig med Grundsætningerne i Skyldlæren, jfr. *Waagensen* i N. T. f. S. 1934 p. 317, er mig ikke rigtig forstaaelige. Se i modsat Retning *Schneider-Neuenburg* i J. W. 1934 p. 260 samt p. 458 f. Derimod kan Betæneligheder nok rejses mod Reglen i norsk Lov af 22. Februar 1929, jfr. saaledes *Alf Ross* i U. f. R. 1930 p. 158. Bestemmelsen, der er indsat som § 45 i den norske Straffelov, er udførligt kommenteret og forsvaret i *Kjerschows* Kommentar, Oslo 1930, navnlig p. 115—118.

²⁾ Sml. herved *E. Schäffers* Afhandling om »Forbrydere af Overbevisning« i N. T. f. S. 1932 p. 344 ff.

Lov af 24. November 1933 indfører en Række forskellige Sikrings- og Forbedringsforholdsregler. Disse Bestemmelser, der allerede er gjort til Genstand for Omtale i Nordisk Tidsskrift for Strafferet¹⁾, kan her kun gennemgaaes i Hovedtræk. Paa den anden Side er det af Hensyn til Reglernes store Betydning ogsaa nødvendigt at gøre dette, hvis der skal gives et nogenlunde afrundet Billede af moderne tysk Strafferet. De interessanteste Regler er følgende:

Naar Gerningsmanden har forskyldt Frihedsstraf for en forsættelig Handling, tidligere er straffet to Gange for en »Verbrechen«²⁾ eller forsættelig Handling iøvrigt, hver Gang med mindst 6 Maaneders Fængsel, og Omstændighederne kendetegner ham som farlig Vaneforbryder, *skal* (cfr. derimod den noget beslegtede Regel i dansk Strfl. § 82) Retten idømme Tugthusarbejde i indtil 5 Aar, og hvor den nu begaaede Forbrydelse er en »Verbrechen« endog indtil 15 Aar. Mere radikalt er det, at Retten, dog kun fakultativt, *kan* lade samme Straffølger indtræde, blot Gerningsmanden maa anses for en farlig Vaneforbryder og har begaaet tre forsættelige Handlinger (efter Ordene er altsaa »Überretningen« nok).

Af de øvrige Bestemmelser skal nævnes, at Sikkerhedsforvaring, principielt paa ubestemt Tid, naar den offentlige Sikkerhed kræver det, *skal* (cfr. derimod dansk Strfl. § 65) idømmes *ved Siden af* (atler forskelligt fra den danske Lov) Straf, forudsat at Gerningsmanden er 21 Aar og dømt efter en af de to foran nævnte Regler. Kastration af farlige Sædelighedsforbrydere (»Entmannung«) kan, naar Forbryderen er en Mand, der er fyldt 21 Aar, bestemmes ved Siden af Straf, forudsat at der er begaaet visse grove Sædelighedsforbrydelser ell. lign. Reglen herom frembyder nært Slægtskab med den danske Lov af 11. Maj 1935, men er i Hovedsagen ikke saa vidtgaende som denne. Til Kastrationen

¹⁾ *Waagensen*: »Den tyske Rigslov af 24. November 1933 om farlige Vaneforbrydere m. m.« i N. T. f. S. 1934 p. 314 ff.

²⁾ Jfr. Note 1 p. 217.

kræves hverken Samtykke eller nogen medicinsk Indikation. Da Bestemmelsen er indgaaende behandlet herhjemme baade i offentlige Diskussioner og i Litteraturen¹⁾, skal jeg ikke dvæle nærmere ved den. Videre indfører Loven Regler om Idømmelse af Arbejdshus *efter Straffens Udtaaelse*²⁾, men Institutet har kun et meget begrænset Omraade. Endelig indeholder den Bestemmelser om fakultativ Frakendelse af Stilling eller Erhverv fra 1 til 5 Aar; Reglerne er ialfald i mange Henseender ikke saa vidtgaaende som den danske Strfl. § 79.

Hele Loven af 24. November 1933, der traadte i Kraft den 1. Januar 1934, har som tidligere omtalt i ret vidt Omfang tilbagevirkende Kraft.

2. Hvad angaar *Strafferettens specielle Del* er i Overensstemmelse med nationalsocialistisk Anskuelse Beskyttelsen af *Folkefællesskabet* stillet i Spidsen.

Først og fremmest beskyttes ud fra dette Synspunkt selve *Statsordningen* ved overordentlig vidtgaaende Regler, baade saaledes, at Gerningsindholdene i Forhold til Loven af 1871 er voldsomt udvidede, og saaledes, at Straffene er meget strenge. Dødsstraf er for Eksempel paa dette Omraade jævnlig foreskrevet som obligatorisk; som før omtalt gælder Reglerne herom i et vist mindre Omfang endog med tilbagevirkende Kraft. Tidligere var Reglerne spredt i en Mængde Forordninger og Love fra 1933, men er nu baade for Høj- og Landsforræderis Vedkommende kodificerede ved en meget omfangsrig Lov af 24. April 1934, hvortil knytter sig en særlig Lov af 20. December 1934 om Angreb paa Stat, Parti og Uniformer. Af denne sidstes Bestemmelser skal fremhæves, at der i al Almindelighed kan idømmes Straf af Fængsel for offentligt fremsatte, hadefulde, »hetze-

1) Jfr. Overlæge H. O. Wildenskov i »Juristen« (Hæfte 12) 1935 p. 289 ff, samt Haack i N. T. f. S. 1934 p. 183 ff.

2) Cfr. derimod dansk Strfl. § 62 (»i Stedet for Fængselsstraf«), men dog Forsorgsloven af 20. Maj 1933 § 319 jfr. §§ 320 og 318 om Anbringelse i Tvangsarbejdsanstalt efter Strafs Udtaaelse.

rische« eller af lavt Sindelag udsprungne Udtalelser om ledende Personligheder, navnlig indenfor det nationalsocialistiske Parti, naar de er egnede til at undergrave Folkets Tillid til disse; at Udtalelserne er sande kommer ikke i Betragtning.¹⁾

Som næste Gruppe af Folkefællesskabsforbrydelser opstilles *Forbrydelser mod Race og Folk* (»Volkstum«). Den vigtigste herhenhørende Lov har dog i Hovedsagen ingen umiddelbar strafferetlig Betydning og er allerede behandlet indgaaende her i Danmark²⁾; det er den overordentlig vidtgaaende, paa næsten rent eugenisk Grundlag hvilende Sterilisationslov »til Bekæmpelse af en arveligt belastet Efterslægt« af 14. Juli 1933, der traadte i Kraft 1. Januar 1934 og som har faaet kolossal vidtstrakt Anvendelse i Praksis. Derimod skal jeg behandle to andre saare vigtige og indgribende herhenhørende Love, nemlig først *Lov af 15. September 1935 »til Beskyttelse af det tyske Blod og den tyske Ære«*. Denne Lov indeholder følgende Straffebestemmelser:

Med Tugthus straffes den — Mand eller Kvinde — af tysk eller artsfremmed Blod — der overtræder Lovens Forbud mod Indgaaelse af Ægteskab mellem Jøder og Statsborgere af tysk eller artsbeslægtet Blod. (Saadanne Ægteskaber erklæres forøvrigt ved Loven for Nulliteter). Den Mand — men ikke Kvinde — der, være sig han er af tysk eller artsfremmed Blod, overtræder Lovens Forbud mod kønslig Omgang udenfor Ægteskab mellem Jøder og Statsborgere af tysk eller artsbeslægtet Blod, straffes med Fængsel eller Tugthus. Den, der overtræder Lovens Forbud mod, at Jøder beskæftiger kvindelige Statsborgere af tysk eller artsbeslægtet Blod under 45 Aar i deres Husholdning, eller

1) Se de udførlige Kommentarer til Loven af Amtsgerichtsrat Dr. C. Haidn, München, i J. W. 1935 p. 897 ff samt af *Schneider-Neuenburg* i J. W. 1935 p. 474 f.

2) Jfr. Note 1 p. 220. Mærk ogsaa *Haack* i N. T. f. S. 1936 p. 77 om en Lov af 26. Juni 1935, der under visse Betingelser aabner Adgang til frivillig Kastration.

mod, at Jøder hejser Rigs- og Nationalflaget, straffes med Fængsel i indtil 1 Aar samt med Bøde eller med en af disse Straffe.¹⁾

Den anden Lov er *Loven af 18. Oktober 1935 »til Beskyttelse af det tyske Folks Arvesundhed«*, den saakaldte »Ægteskabssundhedslov« (*»Ehegesundheitsgesetz«*). Den indeholder følgende Straffebestemmelser:

Med Fængsel ikke under 3 Maaneder straffes, forsaavidt der ikke ved Lovgivningen iøvrigt er hjemlet strengere Straf, den, der under Fremsættelse af bevidst urigtige Anbringender, indgaar eller søger at indgaa de ved Loven forbudte Ægteskaber, navnlig saadanne, hvor den ene af Parterne lider af Kønssygdom, Sindssygdom, Aandssvaghed, Tuberkulose o. l. Efter Omstændighederne vilde der her i Landet i saadanne Tilfælde kunne straffes efter Strfl. §§ 256, 161 og 163 eller Forsøg herpaa. (Civilretligt Slægtskab med den tyske Lov frembyder de dog ikke nær saa vidtgaaende Regler i dansk Ægteskabslov af 30. Juni 1922 §§ 10, 11, 43 og 44). Loven gør dog vidtgaaende Undtagelser for Tilfælde, hvor Parterne er fremmede Statsborgere.²⁾

Begge Love traadte i Hovedsagen i Kraft Dagen efter deres Forkyndelse, uden at være tillagt tilbagevirkende Kraft.

I denne Forbindelse skal endnu nævnes, at Alfonsoeri, Utugt og navnlig Homosexualitetsforbrydelser bekæmpes langt strengere end tidligere. Sml. herved Bemærkningerne i det foregaaende om Reichsgerichts Stilling til Utugt mellem Mænd. Loven af 28. Juni 1935 har paa dette Omraade bragt Lovgivningen i Overensstemmelse med nationalsocialistisk Opfattelse. Crimen bestialitatis er stadig belagt med Straf, jfr. ligeledes den nævnte Lov.

¹⁾ Se den overordentlig instruktive Gennemgang af Loven og den samtidige »Reichsbürgergesetz« i J. W. 1935 p. 3417—3428 (af Amtsgerichtsrat *Massfeller* im Reichsjustizministerium).

²⁾ Jfr. Amtsgerichtsrat *Massfellers* Redegørelse for Loven i J. W. 1935 p. 3065 ff.

Som tredje Gruppe af Forbrydelserne mod »Volksgemeinschaft« nævnes *Forbrydelser i Familieforhold*. Herved kan det mærkes, at Straffen for Hor er opretholdt, samt at der gaas strengt frem mod Svangerskabsafbrydelse ifølge en Lov af 26. Maj 1933. Dog er saadan Afbrydelse ialfald lovlig, dels paa *medicinsk* Indikation, hvorved der, foruden i Almindelighed Samtykke fra den paagældende og at Indgrebet foretages af en Læge, kræves alvorlig Fare for Liv eller Helbred, samt normalt yderligere, at Indgrebet erklæres nødvendigt af »eine Gutachterstelle«, jfr. en Lov af 26. Juni 1935, dels paa *eugenisk* Indikation efter Sterilisationsloven af 14. Juli 1933, naar den paagældende er arveligt belastet (»erbkrank«) som nærmere bestemt i denne Lov, og der derhos foreligger Samtykke. Muligt anerkendes ved Siden heraf ogsaa en *etisk* Indikation (Voldtægtsbørn). Derimod har jeg ikke kunnet konstatere, at den saakaldte *racebiologiske* Indikation, d. v. s. at Fostret er Frugten af »Rasseverrat«, skulde være tilstrækkelig de lege lata. Og ialfald er en blot *social* Indikation ikke nok til at gøre Afbrydelsen lovlig.¹⁾

Som fjerde og sidste Gruppe af Folkefællesskabsforbrydelserne nævnes *Forbrydelser mod Folkeformuen*. Herhen hører f. Eks. almenfarlig Brandstiftelse o. l., hvor Straffene er skærpede, saaledes at der endog kan blive Tale om Dødsstraf.

Ved Siden af alle de nu nævnte Straffebestemmelser, der tjener til »Schutz der Volksgemeinschaft«, fremtræder som den anden store Hovedgruppe af Straffebestemmelser de, der har »Schutz der Volksgenossen« til Formaal.

Indenfor dette Omraade er Forskellighederne fra tidligere gældende Ret imidlertid langt ringere, hvorfor jeg ikke skal gaa nærmere ind paa Reglerne. Blot skal jeg nævne, at den særlige Berigelsesforbrydelse »Untreue«, der normalt straffes med Fængsel og Bøde, i Tilfælde af særlig alvorlig Art,

¹⁾ Sml. herved *Hurwitz* i N. T. f. S. 1935 p. 93.

navnlig naar Gerningen skader »*das Wohl des Volkes*«¹⁾, straffes med Tugthus indtil 10 Aar. Under tilsvarende Forudsætninger ifaldes samme Strafansvar ved Bedrageri. Systematisk stilles Ærekrænkelserne indenfor Gruppen af Forbrydelser mod de enkelte Folkefæller i Spidsen, foran Krænkelser af Liv og Legeme, og Synspunktet, at Handlen i Strid med *Tro og Love* er særlig forkastelig, tillægges udstrakt Betydning.

¹⁾ Dette Begreb har givet Anledning til megen Diskussion. En udførlig Redegørelse for Spørgsmaalet findes i J. W. 1935 p. 2930 ff af Dr. *Johannes Martin Ritter*, der mener, at Antagelsen af »Schädigung des Volkswohls« maa bero paa en rent individuel Afgørelse i hver enkelt Sag.